

1 АКТУАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОСВІТИ І ПЕДАГОГІКИ В УКРАЇНІ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ПРАКТИЧНІ ВИМІРИ

УДК [37.091.3:001.895+355.233]:005.963-057/36

DOI 10.58407/visnik.253301

Аніщенко Вікторія

<https://orcid.org/0000-0002-5062-3789>,
ResearcherID AAC-5442-2021
Scopus-Author ID 5720-8032-016

Доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки та професійної етики,
Пенітенціарна академія України
(м. Чернігів, Україна) E-mail: oceansoulvik111@gmail.com

Разумейко Наталія

<https://orcid.org/0000-0003-0801-3490>
Researcher ID AAC-5633-2021
Scopus-Author ID 56480784600

Кандидат педагогічних наук, доцент,
т. в. о. завідувача кафедри педагогіки та професійної етики,
Пенітенціарна академія України
(м. Чернігів, Україна) E-mail: bagira.rns@gmail.com

ВІЙСЬКОВА ОСВІТА: ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ТРАЄКТОРІЇ УСПІХУ ОФІЦЕРІВ

Враховуючи реалії сьогодення, піклування про індивідуальний розвиток та професійне становлення кожного курсанта вищого військового навчального закладу має бути в пріоритеті, оскільки від його ціннісних орієнтацій, особистої мотивації до навчання залежить сформованість професійної компетентності та готовність виконувати службово-професійні обов'язки під час служби у різних підрозділах складових сектору безпеки та оборони України.

Автори статті зазначають, що у вирішенні питання щодо побудови індивідуальної траєкторії успіху молодих офіцерів можна застосувати низку педагогічних технологій, що дозволяють сформувати професійну компетентність. Однак, більшість з них не носить всеохоплюючого системного характеру щодо безпосереднього науково-методичного супроводу процесу професійної викладацько-фасилітаивної підтримки молодому офіцеру. Автори вважають, що педагогічний коучинг є ефективною технологією науково-методичного супроводу в сучасних умовах функціонування військових закладів вищої освіти, що здатна забезпечити системний супровід курсанта, партнерське комунікативне співробітництво, побудову неперервної траєкторії розвитку, вдосконалення, розкриття потенціалу особистості, моделювання формату підвищення самомотивації, самовідповідальності, самоосвіти протягом життя тощо.

Мета статті: теоретично обґрунтувати використання педагогічного коучингу для формування траєкторії успіху молодих офіцерів.

Методологія. Вивчення наукових публікацій, систематизації результатів аналізу наукової та навчально-методичної літератури, розкриття основних визначень досліджуваної проблеми, узагальнення та висновки.

Наукова новизна полягає в обґрунтуванні можливості застосування педагогічного коучингу для формування професійної компетентності, готовності до службово-професійної діяльності молодих офіцерів та побудови траєкторії їх успіху в напрямку самомотивації, самовиховання, самореалізації протягом життя.

Висновки. Автори статті приходять до висновку, що педагогічний коучинг є одним із ресурсних аспектів педагогічної діяльності; може бути використаний в якості інноваційної технології для побудови траєкторії успіху молодих офіцерів, дозволяє їм відкрити особистісний прогресивний шлях розвитку та бути готовими до вчасного реагування на певні виклики військової служби та суспільства.

Ключові слова: військова освіта, військовий заклад вищої освіти, інноваційний підхід, офіцер, педагогічний коучинг, траєкторія успіху офіцера.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Реформування військової освіти викликано євроінтеграційним вектором розвитком України, прагненням вступу в НАТО, новими реаліями інформатизації та цифровізації, інноваційності всіх напрямів науки, зміною вимог до фахових компетентностей фахівців військової сфери професійної діяльності.

Враховуючи реалії сьогодення, піклування про індивідуальний розвиток та професійне становлення кожного курсанта вищих військових навчальних закладів має бути в пріоритеті, оскільки від його ціннісних орієнтацій, особистої мотивації до навчання залежить сформованість професійної компетентності та готовності виконувати службово-професійні обов'язки під час служби у різних підрозділах Збройних Сил України, Національної гвардії України, Служби безпеки України, воєнізованих формувань Державної кримінально-виконавчої служби України, Національній поліції України та інших складових сектору безпеки та оборони України.

Це сприяло аналізу педагогічних технологій та обранню такої, яка б дозволяла своєчасно реагувати на всі вимоги та виклики сьогодення по відношенню до індивідуального розвитку кожного молодого офіцера, забезпечувала б науково-методичний супровід здобуття ним якісної фахової підготовки і впливала на формування його професійної культури, що в подальшому надало б молодому офіцеру увійти м'яко у професійне життя, ефективно виконувати бойові та інші службові завдання, бути успішним в кар'єрі військовослужбовця.

Однією з освітніх технологій, що змістовно й методологічно забезпечує молодим офіцерам можливість формування, оновлення, розвиток сучасних професійних компетенцій, підвищення рівня власного потенціалу готовності діяти в різних, в тому числі надзвичайних, ситуаціях у професійному середовищі, є педагогічний коучинг.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Використання коучингових інструментів широко висвітлюється у західній фаховій літературі, оскільки коучинг бере свій початок саме у працях М. Аткинсона, Т. Голві, Дж. Вітмора [1] та інших. Аналіз доробок українських педагогічних та психологічних дослідників в сфері коучингу показали, що розуміють і трактують сам термін по-різному, в тому числі і як педагогічну технологію. Так, маємо відмітити праці таких вчених, як Б. Саввчука, О. Вінтоняк, О. Снітківської [2], які порушили питання щодо розуміння сутності та рівнів педагогічного коучингу; А. Фариної, І. Ковальчук, Г. Єрко, О. Казмірчука, О. Галан, О. Курчаби [3], які обґрунтували актуальність та зміст освітнього коучингу як педагогічної технології у вищій школі України, що вводиться в освітній процес задля його інтенсифікації та формування конкурентоспроможного фахівця; на використанні коучингу як інноваційної технології для формування вмінь і навичок оптимальної організації розумової праці наголошує Г. Іванова [4]; шляхи застосування освітнього коучингу як інноваційної технології професійної підготовки фахівців соціальної та соціально-педагогічної сфери у вищій школі розкриває Г. Кузан [5]; ефективність використання коучингу як ефективної технології формування самоосвітньої компетентності студентів доводить Н. Горук [6].

Роль коучингу у формуванні професійної підготовки офіцерів носить фрагментарний аспект, оскільки здебільше вектор досліджень спрямований на вивчення впливу коучингових технологій на лідерство майбутніх офіцерів – А. Боярська-Хоменко, Ю. Риндін [7], А. Вітченко [8; 9], І. Карпенко [8], а також використання коучингу як інноваційної технології науково-методичного супроводу для розвитку особистості, формування професійної, в тому числі психофізичної компетентності, та готовності пенітенціарного персоналу до виконання службово-професійних завдань різної складності – В. Аніщенко [10–12], В. Сорокопуд [11], І. Ткаченко [11].

Недостатня увага до коучинг-технологій як до інноваційної педагогічної технології, нерозуміння алгоритмізації її застосування негативно позначається на якості підготовки фахівців різних галузей, в тому числі військової. Це зумовило доцільність предметного розгляду порушеної проблеми нашого науково-практичного дослідження.

Мета статті: теоретично обґрунтувати використання педагогічного коучингу для формування траєкторії успіху молодих офіцерів.

Методологією нашого дослідження є вивчення наукових публікацій, систематизація результатів аналізу наукової та навчально-методичної літератури, розкриття основних визначень досліджуваної проблеми, узагальнення та висновки..

Наукова новизна полягає в обґрунтуванні можливості застосування педагогічного коучингу для формування професійної компетентності, готовності до службово-професійної діяльності молодих офіцерів та побудови траєкторії їх успіху в напрямку самомотивації, самовиховання, самореалізації протягом життя.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Сучасне суспільство потребує військових фахівців нової формації, які мають володіти сучасним комплексом твердих та м'яких навичок. Цей комплекс може бути сформований під час навчання у військових закладах вищої освіти та має оновлюватися на постійній основі протягом всього професійного життя. Володіння сучасними твердими та м'якими навичками дозволяє офіцерам проявляти себе не тільки професіоналами та експертами в певній сфері військової справи, але й демонструвати високий рівень патріотизму, відданості та професійної культури. Рівень таких показників особистості офіцера, як професіоналізм, експертність, світогляд, культура, відображається у прояві мислення, намірах, діях. Саме за такими показниками можна оцінювати прагнення щодо саморозвитку особистості офіцера, що є підґрунтям для формування його кар'єри і, в цілому, успіху в професійному житті. Поштовхом для народження мотивації до саморозвитку можуть бути як внутрішні мотиви, так зовнішні фактори, що впливають на особистість офіцера під час навчання у військовому закладі вищої освіти. Серед таких зовнішніх факторів провідну роль, на нашу переконливу думку, грає супровід молодого офіцера викладачем у процесі набуття знань, вмінь та навичок, що відображається у застосуванні різних педагогічних технологій.

Існує низка педагогічних технологій, які сприяють розвитку здобувачів вищої освіти та дозволяють їм під час навчання сформувати професійну компетентність, а саме: технологія традиційного навчання, технологія проблемного навчання, ігрові технології навчання, технологія особистісно орієнтованого навчання, технологія розвивального навчання, технологія колективного способу навчання, технологія розвитку критичного мислення, технологія програмного навчання, технологія інтерактивного навчання, проектна технологія, технологія модульного навчання, технологія колективного творчого виховання та ін. Також треба зазначити, що кожна з цих педагогічних технологій може функціонувати в чотирьох вимірах – наукознавчому, процесуально-дієвому, процесуально-описовому та системному, і має, на наш погляд, за мету надати можливість здобувачу вищої освіти опанувати певні теоретичні знання та набуті відповідні вміння і навички їх застосування. Жодна з цих технологій не носить всеохоплюючого системного характеру в системі «викладач – здобувач вищої освіти» щодо безпосереднього науково-методичного супроводу процесу професійної викладацько-фасилітативної підтримки, взаємодопомоги, суб'єкт-суб'єктної взаємодії, інтерактивного взаємонавчання, допомоги здобувачу вищої освіти у створенні особистої траєкторії розвитку та усвідомлення особистісних цінностей, побудови моделі своєї поведінки, визначення потреб і можливостей їх задоволення через навчання протягом життя тощо.

Однією з сучасних та ефективних технологій науково-методичного супроводу є педагогічний коучинг. Як зазначав Джон Вітмор [1], засновник популярної моделі коучинга GROW (проста методика досягнення цілей та системного вирішення проблем), коучинг – це не просто техніка.... Це шлях управління, шлях спілкування людей, шлях роздумів, шлях існування. І, дійсно, в закордонних закладах вищої освіти парадигма коучингу, як особливого стилю супроводу процесу навчання молоді, вже набула широкого застосування. Ця технологія допомагає здобувачам вищої освіти розвиватися, опановувати нові навички та досягати великих успіхів у тісній взаємоспівпраці з викладачем-коучем, який виступає в ролі наставника та консультанта, того, хто постійно підтримує та м'яко спрямовує думки здобувача в напрямку усвідомлення власних цінностей, пошуку ресурсів, можливостей, мотивації тощо.

В Україні ідея коучингу можна сказати тільки почала розвиватися та повільно входити в педагогічну практику. І на теперішньому етапі застосування коучингових технологій здебільше виступають певною формою консультативної підтримки здобувачів вищої освіти, які опановують фах психолога або лікаря. На жаль, поки що педагогічний коучинг не набув широкого застосування для професійної підготовки молоді інших спеціальностей, в тому числі військової справи.

На нашу переконливу думку, педагогічний коучинг – виступає як тривале співробітництво суб'єктів освітнього процесу, яке допомагає досягати високих результатів під час процесу навчання, професійної підготовки або проходження підвищення кваліфікації фахівцям абсолютно всіх галузей професійної діяльності. Особливо, в якості інноваційної педагогічної технології, педагогічний коучинг може бути застосований у військових закладах вищої освіти для більш глибокого розуміння прагнень, схильностей, цінностей майбутніх молодих офіцерів та допомоги їм з боку викладача-коуча у побудові особистісної траєкторії саморозвитку та успіху у професійному становленні.

Педагогічний коучинг в сучасних умовах функціонування військових закладів вищої освіти передбачає: 1) системний супровід курсанта, що спрямований на ефективне досягнення значимих для нього цілей у певні терміни, які він сам виставляє для себе, які ним можуть бути вивірені, що сприяє виробленню у нього гнучкості та адаптивності до змін, навичок резильєнтності та стійкості проходити крізь випробування на шляху до досягнення певних особистісних цілей у навчанні та набутті певних умінь і навичок; 2) партнерське комунікативне співробітництво, що допомагає досягати значних результатів не тільки у навчанні, але й пізнанні себе як особистості, своїх можливостей щодо порозуміння з іншими

людьми, знаходження кращих моделей поведінки для встановлення взаємозв'язків з оточенням тощо; 3) побудову неперервної траєкторії розвитку, вдосконалення, розкриття потенціалу власної особистості, визначення ресурсів для максимального досягнення бажаного результату навчання та/або професійного становлення; 4) створення системи взаємодії з викладачем-коучем, з самим собою, з оточенням через усвідомлення можливих наслідків спілкування; 5) визначення технологічного (алгоритмічного) переміщення з зони проблемної ситуації в зону ефективного рішення, комфорту, гармонії в залежності від поставлених цілей (співвідношення «дерева цілей» та «дерева рішень»); 6) моделювання формату взаємодії в системі «викладач-коуч – курсант» з метою підвищення самомотивації, відповідальності за свої дії не тільки молодого офіцера, але й викладача (застосування принципу «навчаючи вчимося»); 7) розробку планів та програм підтримки курсанта, що передбачають визначені кроки, які здійснює безпосередньо сам молодий офіцер для досягнення своїх цілей, вирішення проблем, використовуючи при цьому особистісні здібності та можливості.

Основними алгоритмічними кроками реалізації педагогічного коучингу в системі «викладач-коуч – курсант (молодий офіцер)» є:

- 1) встановлення партнерських взаємовідносин;
- 2) спільне визначення завдань для досягнення конкретної мети;
- 3) глибоке дослідження поточної проблеми або ситуації;
- 4) виявлення внутрішніх перепон (конфліктів або переконань) для саморозвитку, самореалізації та досягнення поставлених цілей;
- 5) визначення зовнішніх перешкод на шляху досягнення бажаного результату;
- 6) вибір конкретного алгоритму дій і складання плану його застосування;
- 7) чітке визначення не тільки термінів реалізації запланованих кроків, але й чітка домовленість і конкретність щодо їх виконання.

У процесі здійснення підготовки молодих офіцерів у сфері права та правоохоронної діяльності на базі Пенітенціарної академії України, ми використовували технологію коучингу для залучення талановитої курсантської молоді до наукової та організаційно-виховної діяльності кафедри. Виконуючи роль викладача-коуча, ми стимулювали процес професійно-особистісного зростання майбутніх офіцерів, надаючи їм можливість обрати різні варіанти побудови індивідуальної траєкторії у набутті знань, вмінь та навичок під час навчання.

Нами були визначені групи особистісно важливих професійних навичок молодих офіцерів, а саме:

I група – особистісні: активність, ініціативність, гнучкість, цілеспрямованість та тайм-менеджмент;

II група – навчальні: критичне мислення, креативність, самонавчання, саморозвиток;

III група – грамотності: інформаційна, цифрова, медіаграмотність;

IV група – соціальні: толерантність та емпатійність, емоційний інтелект, комунікативність, командна робота.

Наявність цих особистісно важливих навичок є основою для побудови та динамічного корегування траєкторії успіху курсанта в навчанні, становлення його у військовій професії, а також – формуванні певної моделі професійної культури.

Нами було виконано системне застосування педагогічного коучингу, як інноваційної технології побудови траєкторії успіху молодого офіцера, за допомогою низки різних методів цієї технології, а саме:

– методу конкретних проблем та/або ситуацій, який базується на ствердженні, що досягнути високого рівня знань можливо лише через системне та комплексне вивчення, обговорення конкретної проблеми та/або ситуації, специфіки їх розвитку та шляхів вирішення;

– методу проєктів, що полягає в опрацюванні молодим офіцером великого об'єму інформації з певної теми, розвитку та обґрунтування ідей, цілей проєкту, дотримання дедлайнів виконання певних завдань щодо досягнення результатів проєкту; цей метод дозволяє розвинути навички цілеспрямованості, тайм-менеджменту, самоосвіти, самодисципліни та відповідальності;

– методу емоційного стимулювання та мотивації, що спрямований на формування позитивних мотивів навчання, стимулює пізнавальну активність і одночасно сприяє збагаченню курсантів цікавою, актуальною, новою навчальною інформацією; основним принципом цього методу є створення пізнавального інтересу та отримання емоційного задоволення від розширення особистісного світогляду та визначення мотивів до поглибленого вивчення певних навчальних предметів;

– методу визначення рівня самооцінки, під час застосування якого відбувається оцінювання курсантом своїх якостей, себе, рівня успішності власної всіх видів діяльності, які він відтворює під час навчання у військовому закладі вищої освіти, а також – оцінювання своєї особистості іншими учасниками освітнього процесу, виходячи з системи цінностей людини;

– методу академічного менторингу, що побудований на ефективному способі передачі знань від досвідченого викладача-коуча (ментора) до менш досвідченого молодого офіцера (менті); під час застосування цього методу є можливість ментору глибше зануритися в інтереси, цінності та актуальні потреби курсанта, виконати найважливіше завдання академічного менторингу, яким є навчити курсантів вчитися; також важливо під час роботи в цьому методі на підставі виявлених інтересів, цінностей та потреб складати маршрутні листи навчання молодого офіцера, що стають основою для побудови певних етапів його траєкторії успіху на шляху до оволодіння професійними знаннями та становлення у певній військовій професії;

– методу створення позитивної культури навчання та спілкування, що передбачає розуміння стану та емоцій всіх учасників освітнього процесу, створення індивідуальної моделі позитивної культури молодого офіцера, що базується на людяності, толерантності, емпатійності, асертивності, дотриманні етичних норм та правил; цей метод потужно впливає на вміння визначити в якому форматі, стилі має співпрацювати молодий офіцер, щоб дійсно успішно досягати поставлених особистісних цілей, вдало й ефективно вирішувати службово-професійні завдання під час взаємодії з іншими особами.

Під час проведення коуч-сесій індивідуального формату за допомогою анкетування, тестування, індивідуальних бесід та індивідуального академічного менторінгу була з'ясована оцінка наявності або сформованості певних професійно важливих навичок, а також виявлений набір мотивів щодо їх формування або вдосконалення на початку навчального року та наприкінці його завершення серед курсантів спеціальностей 081 «Право» та 262 «Правоохоронна діяльність». Результати подані в Таблиці 1. Ці оцінки відповідно стали відправними точками для побудови індивідуальної траєкторії успіху молодого офіцера.

Таблиця 1

**Динаміка формування та/або вдосконалення професійно важливих навичок
молодих офіцерів під впливом педагогічного коучингу**

Сучасні навички молодого офіцера	Сформованість та/або вдосконалення, %		Середнє абсолютне відхилення, %
	На початок навчального року (Право/Правоохоронна діяльність)	На кінець навчального року (Право/Правоохоронна діяльність)	
I група – особистісні навички			
активність	19,2–21,0	31,5–33,1	37,8
ініціативність	18,1–19,2	37,3–38,0	50,5
гнучкість	15,3–14,4	32,5–33,1	54,7
цілеспрямованість	25,1–24,1	41,5–43,1	41,8
тайм-менеджмент	22,2–21,3	49,5–49,1	56,0
II група – навчальні навички			
критичне мислення	21,8–22,1	32,2–34,1	33,8
креативність	25,6–24,7	35,1–37,2	30,4
самонавчання	27,5–26,9	41,7–42,1	35,1
саморозвиток	24,9–25,1	40,1–41,1	39,4
III група – навички грамотності			
інформаційна	36,8–35,9	51,5–51,7	29,6
цифрова	33,1–32,8	42,3–42,7	22,5
медіаграмотність	30,1–31,3	45,1–44,9	31,8
IV група – соціальні навички			
толерантність та емпатійність	52,3–53,1	72,1–73,0	27,4
емоційний інтелект	47,5–46,7	65,1–65,2	26,7
комунікативність	37,9–38,1	49,1–49,9	23,2
командна робота	31,4–32,0	53,1–53,2	40,3

Як бачимо з даних, що подані в Таблиці 1, таке дослідження щодо застосовування педагогічного коучингу в якості інноваційної технології супроводу молодого офіцера на шляху його особистісного розвитку й професійного становлення, дало позитивний результат. Зростання відбулося по всім групам особистісно важливих професійних якостей молодих офіцерів. Це вказує на формування міцного підґрунтя для розвитку та набуття на кожному етапі навчання не тільки певних твердих і м'яких навичок, а й можливості корегувати особистісну траєкторію розвитку, звертати своєчасно увагу на потребу в супроводі викладача-коуча або інших потреб, що фактично будуть сприяти формуванню професіоналізму та вдосконаленню «Я-особистості», лідерських якостей та моделювання культури професійної поведінки.

Аналізуючи результати коучингової співпраці протягом навчального року можна виокремити низку позитивних результатів запровадження в цілому педагогічного коучингу в освітній процес як для здобувача вищої освіти – молодих офіцерів, так і для викладача-коуча, а саме:

– на організаційному рівні функціонування освітнього процесу відбулися значні зміни в покращенні ставлення його суб'єктів до себе та оточення. Так, в навчальних групах, де була впроваджена коуч-технологія, викладачем-коучем вдало було організовано в ненасильницький спосіб проведення різних науково-практичних заходів, в яких за власним бажанням молоді офіцери брали активну участь. Результатом таких заходів стали написання індивідуальних (під керівництвом викладача) тез доповідей на науково-практичні конференції, виступи на міжвузівських круглих столах, спільні розробки проєктів та створення електронних продуктів освітньо-виховного призначення;

– на рівні індивідуального розвитку молодого офіцера для бажаючих у співпраці з викладачем-коучем побудовані траєкторії самовизначення та самоосвіти, набуття професійного досвіду відповідно до оцінки цінностей, які теж були з'ясовані та усвідомлено визначені самим курсантом під час коуч-сесій;

– на рівні психологічного дорослішання – молоді офіцери отримали підтримуючу допомогу щодо адаптації до освітнього середовища в умовах війни, консультування та можливість через певні кейси усвідомити прояви своїх емоцій та проявлення особистої певної поведінки в різних, навіть екстремальних, ситуаціях, відпрацювали різні варіанти визначення особистісних енергетичних ресурсів для вирішення різних проблемних ситуацій тощо;

– на комунікативному рівні відбулися позитивні зміни щодо укріплення командного духу в навчальних групах, моделювання асертивної поведінки, прояву толерантності, тактовності та етичності під час спілкування з різними учасниками освітнього процесу.

Для викладача-коуча також під час практики застосування технології педагогічного коучингу є резонні позитивні кроки в зростанні особистісного професіоналізму, іміджу та авторитету. Тут треба зазначити, що працюючи в коучинговому форматі з молодими офіцерами, викладач-коуч відтворює власно процес неперервності у професійно-особистісному розвитку, укріплює мотивацію до викладацької діяльності через усвідомлення користі, яку приносить своєю працею для курсанта, що в свою чергу посилює особистісне розуміння цінності професійного життя. Також у викладача-коуча відбувається формування стійкого покликання до нарощування мобільності, систематичного проведення діагностики та моніторингу освітнього процесу, наслідком чого є постійне відпрацювання ним кращих методик викладання, вибору методів виховання та формування моделі професійної культури майбутнього офіцера.

Висновки з дослідження і перспективи подальших наукових розвідок. Таким чином, можна зазначити, що педагогічний коучинг в підготовці офіцерів, вдосконаленні шляхів формування їх професійної компетентності та готовності до виконання різних, в тому числі бойових, завдань під час несення військової служби в різних умовах є одним із ресурсних аспектів педагогічної діяльності; інноваційною педагогічною технологією, яка дозволяє відкрити прогресивний шлях розвитку для кожного майбутнього офіцера та побудувати траєкторію його успіху; в цілому покращити методологічні підходи до навчання та підвищити рівень якості освіти у вищих військових навчальних закладах, оскільки за результатами коуч-сесій викладач-коуч отримує чудову можливість визначати ті показники, на які необхідно звернути увагу та вчасно враховувати їх для вдосконалення дидактики певних навчальних курсів, міждисциплінарних взаємозв'язків між навчальними дисциплінами, покращити педагогічні умови та комфортність освітнього середовища. Педагогічний коучинг, як педагогічна інноваційна технологія, допомагає не тільки покращити освітній процес підготовки молодих офіцерів з врахуванням вимог реформування військової освіти, забезпечити гарні психолого-педагогічні умови індивідуального розвитку та формування культури молодого офіцера, а й сприяє вчасному реагуванню на виклики, що пов'язані з військовим станом функціонування вищих військових навчальних закладів, відповідати вимогам суспільства щодо компетентностей молодих офіцерів у сфері забезпечення високого рівня охорони та безпеки життєдіяльності.

Перспективи подальших наукових розвідок будуть полягати у побудові моделі коучингової підтримки не тільки індивідуального, але й групового характеру з метою вибудови траєкторії командної роботи окремих військових підрозділів.

References

1. Whitmore J. (2002). *Coaching for Performance: Growing People, Performance and Purpose*. Nicholas Brealey. 180. [in English].
2. Савчук Б., Вінтоняк О., Снітовська О. Коучинг як педагогічна технологія: дефінітивний аналіз українського та зарубіжного дискурсу. *Педагогічна наука і освіта XXI століття*. 2024. № 2. С. 39–48.
Savchuk, B., Vintoniak, O., Snitovska, O. (2024). Kouchynh yak pedahohichna tekhnolohiia: definityvnyi analiz ukrainskoho ta zarubizhnoho dyskursu [Coaching as a pedagogical technology: a definitive analysis of ukrainian and foreign discourse]. *Pedahohichna nauka i osvita KhKhI stolittia – Pedagogical science and education of the XXI century*. 2. 39–48. [in Ukrainian].
3. Фарина А., Ковальчук І., Єрко Г., Казмірчук О., Галан О., Курчаба О. Педагогічний коучинг як засіб інтенсифікації освітнього процесу в Україні. *European humanities studies: State and Society*. 2019. № 3(1). С. 64–86.
Faryna, A., Kovalchuk, I., Yerko, H., Kazmirchuk, O., Halan, O., Kurchaba, O. (2019). Pedahohichnyi kouchynh yak zasib intensyfikatsii osvithnoho protsesu v Ukraini [Pedagogical coaching as means of intensification of educational process in Ukraine]. *European humanities studies: State and Society*. 3(1). 64–86. [in Ukrainian].
4. Іванова Г. Використання коучингу як інноваційної технології для формування вмінь і навичок оптимальної організації розумової праці. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2019. Т. 1. № 66. С. 174–178.

- Ivanova, H. (2019). Vykorystannia kouchynhu yak innovatsiinoi tekhnolohii dlia formuvannia vmin i navychok optymalnoi orhanizatsii rozumovoi pratsi [Using of coaching as an innovative technology for formation of skills and customs of optimal organization of mind work.]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh – Pedagogy of creative personality formation in higher and general academic schools*. 1. 66. 174–178. [in Ukrainian].
5. Кузан Г., Гордієнко Н. Освітній коучинг як інноваційна технологія професійної підготовки фахівців соціальної та соціально-педагогічної сфери у вищій школі. *Молодь і ринок*. 2019. № 3 (170). С. 81–84. Kuzan, H., Hordiienko, N. (2019). Osvitnii kouchynh yak innovatsiina tekhnolohiia profesiinoi pidhotovky fakhivtsiv sotsialnoi ta sotsialno-pedahohichnoi sfery u vyshchii shkoli [Educational coaching as innovative technology of specialists' professional training of social and social-pedagogical sphere in high school]. *Molod i rynek – Youth & market*. 3 (170). 81–84. [in Ukrainian].
6. Горук Н. Коучинг як ефективна технологія формування самоосвітньої компетентності студентів. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2015. Вип. 11(1). С. 99–104. Horuk, N. (2015). Kouchynh yak efektyvna tekhnolohiia formuvannia samoosvitnoi kompetentnosti studentiv [Coaching as an effective technology for forming students' self-educational competence]. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia – Problems of Modern Teacher Training*, 11(1). 99–104. [in Ukrainian].
7. Боярська-Хоменко А. В., Риндін Ю. І. Роль коучингу у формуванні військового лідерства майбутніх офіцерів розвідки. *Теорія та методика навчання та виховання*. 2024. Вип. 56. С. 22–36. Boiarska-Khomenko, A. V., Ryndin, Yu. I. (2024). Rol kouchynhu u formuvanni viiskovoho liderstva maibut-nikh ofitseriv rozvidky [The role of coaching in the formation of military leadership of future intelligence officers]. *Teoriia ta metodyka navchannia ta vykhovannia – Theory and methods of teaching and upbringing*. 56. 22–36. [in Ukrainian].
8. Вітченко А., Карпенко І. Освітньо-професійний коучинг у системі практичної лідерської підготовки слухачів ВВНЗ. *Військова освіта*. 2024. № 2(50). С. 12–34. Vitchenko, A., Karpenko, I. (2024). Osvitno-profesiinyi kouchynh u systemi praktychnoi liderstoi pidhotovky slukhachiv VVNZ [Educational and professional coaching in the system of practical leadership training of High military school students]. *Viiskova osvita – Military education*. 2(50). 12–34. [in Ukrainian].
9. Вітченко А. Коучинг у системі професійної підготовки офіцера-лідера. *Військова освіта*. 2024. № 1(49). С. 18–29. Vitchenko, A. (2024). Kouchynh u systemi profesiinoi pidhotovky ofitsera-lidera [Coaching in the officer-leader professional training system]. *Viiskova osvita – Military education*. 1(49). 18–29. [in Ukrainian].
10. Аніщенко В. О., Разумейко Н. С. Формування професійної компетентності офіцерів сектору безпеки та оборони України на основі використання інтерактивних методів навчання. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки*. 2022. Вип. 18 (174). С. 98–103. Anishchenko, V. O., Razumeiko, N. S. (2022). Formuvannia profesiinoi kompetentnosti ofitseriv sektoru bezpeky ta oborony Ukrainy na osnovi vykorystannia interaktyvnykh metodiv navchannia [Professional competence formation of officers of the security and defense sector of Ukraine based on interactive teaching methods]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Chernihivskiy kolehium» imeni T. H. Shevchenka. Serii: Pedagogichni nauky – Bulletin of the T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium». Series: Pedagogical Sciences*. 18 (174). 98–103. [in Ukrainian].
11. Аніщенко В. О., Сорокопуд В. Б., Ткаченко І. В. Коучинг як інноваційна технологія формування психофізичної компетентності пенітенціарного персоналу. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки*. 2024. Вип. 25 (181), С. 107–112. Anishchenko, V. O., Sorokopud, V. B., Tkachenko, I. V. (2024). Kouchynh yak innovatsiina tekhnolohiia formuvannia psykhofizychnoi kompetentnosti penitentsiarnoho personalu [Coaching as an innovative technology for the formation of psycho-physical competence of penitentiary personnel]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Chernihivskiy kolehium» imeni T. H. Shevchenka. Serii: Pedagogichni nauky – Bulletin of the T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium». Series: Pedagogical Sciences*. 25(181). 107–112. [in Ukrainian].
12. Аніщенко В. О. Використання коучингових технологій в підготовці пенітенціарного персоналу. *Мистецька освіта та розвиток творчої особистості*. 2024. № 4. С. 7–11. Anishchenko, V. O. (2024). Vykorystannia kouchynhovyykh tekhnolohii v pidhotovtsi penitentsiarnoho personalu [Use of coaching technologies in training of penitentiary personnel]. *Mystetska osvita ta rozvytok tvorchoi osobystosti – Art education and development of creative personality*. 4. 7–11. [in Ukrainian].

Anishchenko Viktoriia

<https://orcid.org/0000-0002-5062-3789>

ResearcherID AAC-5442-2021

Scopus-Author ID 57208032016

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Professor of the Department of Pedagogy and Professional Ethics,
Penitentiary Academy of Ukraine
(Chernihiv, Ukraine) E-mail: oceansoulvik111@gmail.com

Razumeyko Nataliia

<https://orcid.org/0000-0003-0801-3490>

ResearcherID AAC-5633-2021

Scopus-Author ID 56480784600

PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Acting Head of the Department of Pedagogy and Professional Ethics,
Penitentiary Academy of Ukraine
(Chernihiv, Ukraine) E-mail: bagira.rns@gmail.com

MILITARY EDUCATION: INNOVATIVE APPROACH TO SHAPING THE PATH OF OFFICERS' SUCCESS

Taking into consideration present day realities, caring for the individual development and professional formation of each cadet of a military higher education institution should be a priority, since the formation of professional competence and readiness to perform official and professional duties while serving in various units of the security and defense sector of Ukraine depend on their value orientations and personal motivation to learn.

The authors of the article note that a number of pedagogical technologies can be used to address the issue of forming an individual path of success for young officers allowing them to form professional competence. However, most of them do not have a comprehensive systematic nature in terms of direct scientific and methodological support of the process of professional teaching and facilitative support for a young officer. The authors believe that pedagogical coaching is an effective technology of scientific and methodological support in the current conditions of military higher education institutions. This technology provides systematic support for the cadet, partner communication cooperation, forming a continuous path of development, improvement, revealing the potential of the individual, modeling the format of increasing self-motivation, self-responsibility, self-education throughout life, etc.

The purpose of the article is to theoretically substantiate the use of pedagogical coaching to shape young officers' path of success.

Methodology. The study of scientific publications, systematization of the results of the analysis of scientific and educational literature, disclosure of the main definitions of the problem under study, generalization and conclusions.

The scientific novelty lies in the substantiation of the possibility of using pedagogical coaching to form professional competence, readiness for service and professional activities of young officers and forming a path of their success in the direction of self-motivation, self-education, self-realization throughout life.

Conclusions. The authors of the article conclude that pedagogical coaching is one of the resource aspects of pedagogical activity; it can be used as an innovative technology for forming a path of success for young officers, allows them to open a personal progressive path of development and be ready to respond in a timely manner to certain challenges of military service and society.

Keywords: military education, military higher education institution, innovative approach, an officer, pedagogical coaching, an officer's success path.

Стаття надійшла до редакції 16.05.2025 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор **Носко М. О.**